

FÖRVETET

Länsstyrelsen i Jönköpings län • Nummer 2 • Maj 2013

Hur märker jag
mina djur rätt?

23
maj

En kväll om
betesmarker och
betande djur

TRÄDGÅRDSTIPS
i försommartider

CHECKLISTA
för ändringar i din
SAM-ansökan

I detta nummer av Förvetet

Äntligen vår.....	3
Efterfrågan på bredband är stor.....	4
Hur vill du att landsbygden ser ut 2020?	5
Landsbygdsprogrammets effekt på länets turistföretagande	6
Kungaparets besök i Jönköpings län	8
Råd för miljö och plånbok	10
Checklista för ändringar i din SAM-ansökan	13
Stallgödsellogistik	16
Mer pengar till Utvald miljö	18
Informationskampanj om fossil åkermark	20
Trädgårdstips i försommartider	22
Svensk mat – ett hett ämne internationellt	25
Hur bygger vi en gastronomisk region av Småland?	26
Öppet öga	28
Hur märker jag mina djur rätt?	29
Kommande aktiviteter.....	32
Vård och restaurering av stenmurar	32
Ekologisk odling och miljövänlig elproduktion	32
En kväll om betesmarker och betande djur	32
Utvecklingsgrupper – ett sätt att få storleksfördelar utan att bli större	33
Fler marmorerade mjölkkrasutur från Småland	34
Anläggning av dammar och våtmarker - fältvandring.....	34
Slätterängar och ängsskötsel.....	34
Tävling	35

Förvetet ges ut av Länsstyrelsen i Jönköpings län

Utgivningsplan 2013
Nummer 1 - 8 mars,
nummer 2 - 10 maj,
nummer 3 - 20 september,
nummer 4 - 6 december

Upplaga
5 200 exemplar

Tryckeri
Åtta 45 Tryckeri AB, 2013

Ansvarig utgivare
Lars Sandberg

Grafisk form
Jenny Gustafsson

Foto
Länsstyrelsen i Jönköpings län (om inget annat anges). Framsided bild Smålandsbilder

Webbadress
www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Äntligen vår

Text: Lars Sandberg, telefon 036-39 52 23, e-post lars.sandberg@lansstyrelsen.se

Vilken lång vinter vi haft. Långt in i april har det varit minusgrader natt efter natt. Snön ligger fortfarande kvar på många lite skuggigare partier. Enligt SMHI:s definition på när det är vår, är att dygnsmedeltemperatur ska vara över 0 grader 7 dygn i sträck. Med den definitionen har vi nu, mitten av april, fortfarande vinter i vårt län.

I skrivande stund är det 10 dagar kvar till sista dag att lämna in SAM-ansökan. Vi märker att sista ansökningsdag närmar sig genom att fler kontaktar oss med frågor kring ansökan. Vi ser också ett ökande intresse av att boka en plats i vår datorstuga och få hjälp av våra kunniga medarbetare med sin SAM-ansökan. Vår förhoppning är att trenden från i fjol ska hålla i sig så att vi minimerar antalet pappersansökningar. 2012 lämnades nästan alla ansökningar in elektroniskt. Endast 17 ansökningar kom till oss i pappersform. Sverige är unikt i Europa genom att så många använder sig av möjligheten att ansöka elektroniskt.

Förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram blir alltmer omfattande. På nationell nivå pågår ett intensivt arbete med utformning av Sveriges nationella program. På länsnivå är vi i startfasen med vårt arbete med att ta fram en regional genomförandestrategi. Under våren kommer vi att bjuda in myndigheter, organisationer, föreningar och andra intresserade till möten om hur vi vill utforma den nya genomförandestrategin åren 2014-2020 för Jönköpings län. Viktiga frågor att söka svar på är; Hur vi vill att vår landsbygd ska se ut år 2020? Hur utvecklar vi förutsättningarna för ett dynamiskt näringsliv på landsbygden? Är det attraktivt att bo och leva på landsbygden för ung och gammal? Präglas vårt landskap av värdefulla natur- och kulturmiljöer? Nuvarande landsbygdsprogram har gett många värdefulla erfarenheter. Dessa erfarenheter ska vi använda till att utforma en strategi med tydliga mål och effektiva åtgärder för att på bästa sätt utveckla landsbygden i vårt län.

Trevlig läsning. ■

Efterfrågan på bredband är stor

Efterfrågan på bredband är stor i Jönköpings län. I dagsläget har vi fått in ansökningar som visar på nära en dubbel efterfrågan på stöd till bredband jämfört med hur mycket pengar som finns för 2013 och slutet av denna programperiod inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013.

Text: Leida Sergo, telefon 036-39 52 21, e-post leida.sergo@lansstyrelsen.se

Den stora efterfrågan har nu förmedlats till Jordbruksverket och Post- och Telestyrelsen inför den avstämning av budgeten för bredbandsstöd och efterfrågan som gjordes 25 mars 2013. Det är viktigt att det märks att efterfrågan finns då planeringen inför nästa programperiod för Landsbygdsprogrammet 2014-2020 är i full gång på departement, verk och länsstyrelser.

Engagemanget i alla projekt som hittills har beviljats stöd är stort. Detta märks i snabb respons när kompletteringar av ärenden behövs eller när en förening själv måste uppdatera

sina planer när nya sträckningar eller ändringar av medlemsantal blir aktuella. Dessutom pågår arbete med bredbandsstrategier i allt fler kommuner i länet.

Under våren får projekt som blir prioriterade sina beslut. I september 2013 samlar Jordbruksverket in pengar som inte har utnyttjats i länen till en gemensam nationell pott. Då kommer vi att se om det finns några ytterligare bredbandspengar kvar inom Landsbygdsprogrammet som vi kan ansöka om till Jönköpings län. ■

Hur vill du att landsbygden ser ut 2020? - Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Under våren har Länsstyrelsen påbörjat framtagandet av en ny genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Målet är att få ett brett och aktivt deltagande nu när strategin ska tas fram.

Text: Jennie Bengtsson, telefon 036 39 52 88, e-post jennie.bengtsson@lansstyrelsen.se

- Det är oerhört viktigt att vi får in allas synpunkter, erfarenheter och kunskaper runt om i länet, säger Nina Elmsjö, chef för enheten för Regional utveckling. Alla har en viktig roll i detta utvecklingsarbete.

Trots att det i skivandets stund inte är klart till vilket år de nya företags- och projektstöden för perioden 2014-2020 kommer att starta, är det viktigt att tidigt påbörja insamlandet av de erfarenheter och kunskaper som finns i länet. Detta kommer att ligga till grund för en mer tydlig och spetsig genomförandestrategi som ska leda hur vi tillsammans utvecklar vårt läns landsbygd. Under våren och hösten kommer det att anordnas workshops. Flera organisationer och myndigheter är inbjudna till dessa tillfällen.

Har du en åsikt får du gärna lämna dina synpunk-

ter till oss. Hur vill du att vår landsbygd ser ut 2020? Är det en plats att verka och bo i? Finns det förutsättningar för ett dynamiskt näringsliv? Präglas vårt landskap av kulturmiljöer och värdefulla naturmiljöer? Har vi satsat rätt denna programperiod? Hur satsar vi rätt framåt?

Hör av dig till:

Nina Elmsjö, telefon 036-39 52 94

Jennie Bengtsson, telefon 036-39 52 88

Leida Sergo, telefon 036-39 52 21

Lars Sandberg, telefon 036-39 52 23

Landsbygdsprogrammets effekt på länets turistföretagande

Under perioden 2007 till juni 2012 beviljade Länsstyrelsen 41 renodlade turistföretag i Jönköpings län landsbygdsstöd. För att se om och i så fall vilka effekter som stödet gett företagen, genomförde Länsstyrelsen en enkätundersökning under 2012. Ett urval av resultatet av enkäten har sammanställts i en folder.

Text: Ulrika Pettersson, telefon 036-39 51 36, e-post ulrika.f.pettersson@lansstyrelsen.se

Hög svarsfrekvens

Enkätfrågor skickades till de 41 turistföretag som beviljats stöd från Landsbygdsprogrammet.

Svarsfrekvensen var så hög som 95 procent. Underlaget som kom in har bearbetats och av det kan Länsstyrelsen göra analyser som kan vara till

Foto: Smålandsbilder

hjälp i det nuvarande landsbygdsprogrammet och även i nästkommande programperiod.

Effekter

I stort kan man sammanfatta resultaten från enkäten med att javisst har det blivit effekt!

I länet har stödet bland annat bidragit med ökad omsättning, ökad sysselsättning och ökad besöksmängd inom

turism, vilket också visas i den sammanställda foldern. Till exempel har vi kunnat se att två företag har ökat sin omsättning från cirka 250 000 kronor till mer än en miljon. Vi har också sett att sysselsättningen har ökat från 42,5 anställda till 83 anställda samt att antalet gästnätter har ökat från 50 576 till 71 878.

Länsstyrelsen ser positivt på att turistföretagarna i länet bidrar till att uppfylla målet i den nationella strategin som Svensk Turism AB står bakom, det vill säga att fördubbla omsättningen i svensk besöksnäring till år 2020. Vi hoppas att trenden kommer att fortsätta och att fler väljer att satsa på turism i länet!

Ta del av foldern

För att få ta del av foldern, se vår webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping. Välj fliken Lantbruk & landsbygd och klicka på Landsbygdsutveckling.

Ett tips inför sommaren

Länsstyrelsen har tagit fram en karta med olika besöksmål i länet som har sökt och fått stöd från Landsbygdsprogrammet. Passa på att besöka länets landsbygd i sommar. Skriv ut kartan från vår webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping. ■

Kungaparets besök i Jönköpings län

Den 7 mars besökte kungaparet Jönköpings län. Inför ett späckat schema och en solig dag mötte kungaparet vårt län. Dagen präglades av miljötankande, design, entreprenörskap, landsbygdsutveckling och kulturmiljö. Värd för besöket var landshövdingen Minoo Akhtarzand.

Text: Jennie Bengtsson, telefon 036 39 52 88, e-post jennie.bengtsson@lansstyrelsen.se

40 år som statschef

Som ett led i H.M. Konung Carl XVI Gustaf 40-års jubileum, som regent och Sveriges statschef, besöker kungaparet under detta år alla län i landet. Samma runda han en gång gjorde då han tillträdde som statschef 1974. Ett av de första länen att besökas var Jönköpings län.

Flera intressanta besöksmål stod på agendan. Bland annat besöktes Skattkistans förskola i Värnamo, Bruno Mathsson-museet, Byarums bruk och Habo kyrka. Den del av besöken som representerade landsbygdsutveckling var besök till biogasanläggning och växthus i Habo samt Axtorp Sunhouse i Sandhem. Alla dessa tre har beviljats investeringsstöd genom Landsbygdsprogrammet.

Biogas och växthus

Dan Waldermasson utanför Habo fick möjlighet att visa och informera om

den biogasanläggning som han investerat i. Intressant är att biogasanläggningen drivs av godisrester från godisfabriken Toms-Webes AB i Habo samt att spillvärmens används för att värma grannens växthus. Grannen Marcus Söderlind fick möjlighet att visa sitt godisuppvärmda växthus för kungaparet där han odlar ekologiska tomater.

Tropiskt paradiset i ladugården

Karin och Tommy Abrahamsson utanför Sandhem har byggt om en ladugård till ett tropiskt paradiset. Här finns möjligheten att få ljusterapi och njuta av bubbelbad och bastu.

Kungaparet hann dock endast med att känna det artificiella solljuset vid den konstgjorda beachen. Känslan av att befinna sig på solsemester infann sig med stor sannolikhet. ■

Råd för miljö och plånbok

Inom landsbygdsprogrammet finns det medel till kostnadsfri rådgivning för lantbrukare som vill ha nya infallsvinklar på olika delar i sin produktion. Det kan till exempel vara när man tänker bygga om sitt stall, byta till ekologisk produktion, dra slutsatser av den nya markkarteringen eller anlägga en våtmark. Rådgivningen har på olika sätt anknytning till miljö, klimat eller djurvälstånd. Här presenterar vi vilken rådgivning som för närvarande finns att tillgå i Jönköpings län.

Text: Thordis Samuelsson, telefon 036- 39 51 94, e-post thordis.samuelsson@lansstyrelsen.se

Greppa Näringen

Rådgivningen i Greppa Näringen kan du få del av om du har minst 25 djurenheter och/eller minst 50 hektar åker. De rådgivningsmoduler som finns att tillgå kan du läsa om på www.greppa.nu. Tanken är att man vid första rådgivningsbesöket lägger upp en plan för tre år med två rådgivningar per år.

Du som vill ansluta dig till Greppa Näringen kan kontakta Länsstyrelsen eller något av de tre rådgivningsföretag som har avtal om startrådgivningen. Det är Hushållningssällskapet, Agroråd och Erika Vestgöte Dreber. Kontaktuppgifter finns på sida 12. Dessa företag genomför också andra rådgivningsmoduler i Greppa Näringen. Dessutom har Länsstyrelsen avtal med LRF Konsult, Växa och Hushållningssällskapet Skaraborg om en eller flera olika Greppa-moduler.

Växtnäring

För dem som har minst 25 djurenheter och inte är med i Greppa Näringen finns möjlighet att få en växtnäringsbalans och gödslingsplan som utgår från balansen och tillgänglig stallgödsel. Rätt gödsling är inte bara en fördel för miljön utan oftast också för plånboken. Oavsett djurantallet eller arealen kan du få en genomgång av din nya markkartering och få råd om hur du ska lägga upp gödsling och kalkning utifrån den. Länsstyrelsen har avtal med Hushållningssällskapet och Agroråd om denna typ av rådgivning.

Ekologisk produktion

Om du vill lägga om till ekologisk produktion kan du få råd om vad och hur du ska göra för att uppfylla stödregler och få tillgång till stöd och eventuell merbetalning. Rådgivning finns om växtodlingen (Hushållningssällskapet

och Agroråd), djurhållningen (Växa samt Hushållningssällskapet om det gäller får), anpassning av byggnader (Martin Dreber och Hushållningssällskapet Skaraborg) och ekonomin (Hushållningssällskapet). Du kan också höra av dig till dessa företag om du redan har ekologisk produktion men vill diskutera eventuella problem med växtodlingen eller djurhållningen.

För att diskutera omläggning mer övergripande kan du också vända dig till Länsstyrelsen.

Stallbyggnader

Om du funderar på att bygga om eller till, eller bygga en helt ny stallbyggnad

kan du få råd om utformning, inredning, ventilation med mera. Syftet är att det ska bli en så bra byggnad som möjligt sett till djurvälstånd, arbetsmiljö och energiåtgång. Du får ingen komplett ritning, men en skiss på och beskrivning av tänkbar utformning. Detta kan du sedan gå vidare med. Denna typ av byggrådgivning utförs av Martin Dreber och Hushållningssällskapet Skaraborg.

Betesmarker och våtmarker

Har du betesmarker som skulle behöva någon form av åtgärd finns det goda råd att få av Länsstyrelsens rådgivare. Det kan gälla allt från röjning och res-

Det finns mycket att lära i Greppa Näringen. Foto: Janne Andersson

taurering till hur man ska kunna gynna en viss typ av växt eller insekt.

Funderar du på att anlägga en våtmark så är det också Länsstyrelsen du ska vända dig till. Där finns rådgivare som kan avgöra lämpligt läge och tala om vilka insatser som måste till för att det ska bli en fungerande våtmark.

Energikollen

Jordbruksverket har avtal med ett antal företag som kan titta igenom energianvändningen på gården och ge förslag till lösningar som minskar energiförbrukningen. Denna rådgivning är tillgänglig för dem som har mer än 25 djurenheter och till skillnad från övrig rådgivning är den inte helt kostnadsfri. Du betalar 1 000 kronor. Däremot är det gratis och öppet för alla att delta i de gruppträffar som hålls i anslutning till rådgivningen. Företag som har avtal om energirådgivning är Hushållningssällskapet, Erika Vestgöte Dreber, LRF Konsult och FVB Sverige AB. ■

Kontaktpersoner

Länsstyrelsen

Greppa Näringen och allmänt om rådgivning:
Thordis Samuelsson,
telefon 036-39 51 94

Betesmarker: Lennart Persson,
telefon 036-39 50 69

Våtmarker: Lone Möller,
telefon 036-39 52 06

E-post till samtliga är förnamn.
efternamn@lansstyrelsen.se.

Hushållningssällskapet

Jönköpings län

Christoph Hochmuth,
telefon 036-39 88 73,
e-post christoph.hochmuth@
hushallningssallskapet.se

Hushållningssällskapet Skaraborg

Therese Ljungberg,
telefon 0511-248 87,
e-post therese.ljungberg@
hushallningssallskapet.se

Växa

Nilla Henning,
telefon 010-471 05 37,
e-post nilla.henning@vxa.se

Agroråd

Per-Anders Andersson,
telefon 076-325 11 96,
e-post per-anders@agrorad.se

Erika Vestgöte Dreber,

telefon 076-763 38 50,
e-post info@osterby.se

LRF Konsult

Sören Dahl,
telefon 036-34 23 79,
e-post soeren.dahl@lrfkonsult.se

FVB Sverige AB

Kalle Steen,
telefon 0705-33 09 45,
e-post karl-mikael.steen@fvb.se

Foto: Smålandsbilder

Checklista för ändringar i din SAM-ansökan

Den 18 april var sista dagen för att skicka in SAM-ansökan. Även efter att ansökan är klar kan du behöva göra ändringar eller kompletteringar. Sista ändringsdatum är den 17 juni och sista sådatum den 30 juni.

Text: Sanna Fant, telefon 076-101 37 37, e-post sanna.fant@lansstyrelsen.se
Sofia Ellergård, telefon 036-395282, e-post sofia.ellergard@lansstyrelsen.se

Ändringar i blockdatabasen

All jordbruksmark finns med i en blockdatabas. Den uppdateras hela tiden efter nya flygfoton och efter fältbesök. Det kan medföra att dina jordbruksblock ökar eller minskar i areal. Därför ska du regelbundet logga in på "Mina sidor" på Jordbruksverkets webbplats eller, om du inte har e-legitimation, gå in i SAM Internet för att se om det har skett några ändringar.

- Om större arealminskningar har gjorts ska du ändra till den nya arealen i din ansökan. Glöm inte att du även måste minska arealen för blocken i eventuella åtaganden som du har. Du kan minska arealen fram till dess att du blir meddelad att ditt jordbruksföretag ska kontrolleras av Länsstyrelsen. Fältkontrollerna påbörjas redan under april månad, därför är det viktigt att du gör dina ändringar så snart som möjligt.

- Om arealökningar har gjorts i blockdatabasen har du också möjlighet att utöka ansökt areal fram till sista ändringsdatum.

Sista ändringsdatum 15 juni

Den 15 juni är normalt sista ändringsdatum för din SAM-ansökan. I år är 15 juni på en lördag, därför gäller istället måndag 17 juni. Sista ändringsdatum innebär att du till den 17 juni ska ha gjort följande ändringar och kompletteringar:

SAM-ansökan

- Underskrift av SAM-ansökan. Ansöker du via SAM Internet, och inte har e-legitimation, görs detta genom att skriva ut (och skriva under) en så kallad försäkranssida, som skickas till Länsstyrelsen. Om underskriften för din ansökan kommer in efter den 17 juni får du inga pengar. Om du gör ändringar av din ursprungsansökan måste en ny försäkranssida skickas in så snart som möjligt.
- Anmälan om ändrad areal och ändrade grödkoder. När du får meddelande om att Länsstyrelsen ska kontrollera ditt företag får du inte längre göra några ändringar. Därför är det viktigt att du gör dina ändringar så snart som möjligt. Fältkontrollerna påbörjas redan under april månad.
- Uppgift om att din ekologiska produktion är certifierad (för att få ersättning för kvalitetscertifie-

ring måste dock denna uppgift ha lämnats 18 april). Detta görs under "Övriga uppgifter" i SAM Internet.

- Ansökan om utbetalning för ekologisk odling. Kontrollera att du sökt utbetalning för alla skiften som ingår i ditt ekologiska åtagande (och som du söker en ersättningsberättigande gröda för).
- Ansökan om utbetalning för ekologisk djurhållning. Om du har nötkreatur måste du kryssa i ekologiskt PPN (produktionsplatsnummer) under "Övriga uppgifter" i SAM Internet.
- Anmälan av minst ett produktionsplatsnummer för nötkreatur och/eller slaktsvin under "Övriga uppgifter" i SAM Internet.
- Anmälan om ändrad ordning för användning av stödrätter under "Övriga uppgifter" i SAM Internet.

Åtagandeansökan

Om du har lämnat in en ansökan om åtagande för miljöersättning senast 18 april ska du senast sista ändringsdag ha lämnat följande kompletteringar:

- Uppgift om den areal på blocket som din ansökan avser.

Betesmarker och slätterängar

- Uppgift för respektive block om markanvändning samt om din ansökan även avser särskilda värden eller ersättning för kompletterande insatser (så som lieslätter, efterbete eller lövtäkt).

Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

- Uppgift om landskapselement och deras typ, omfattning och blocktillhörighet.

Ekologiska produktionsformer

- Uppgift om att din ansökan även omfattar ekologisk djurhållning. Observera att detta görs under fliken "Åtagande" i SAM Internet.

Utvald miljö

- Uppgift för respektive block om markanvändning och vilken insats ansökan avser (om din ansökan avser kompletterande insatser på betesmarker eller slätterängar).
- Uppgift om din ansökan avser kompletterande insats för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet.

Stödrättsöverföringar och brukarskiften

- Du kan ta emot stödrätter från någon annan fram till den 17 juni, om du har stödrätter för minst 4 hektar den 18 april (sista ansökningsdatum).
- Om du ska ta över delar av ett jordbruksföretag kan du ta över en annan lantbrukares SAM-ansökan eller åtagande för miljöersättning fram till 17 juni.
- Om du ska ta över ett helt jordbruksföretag kan du söka om att ta över den tidigare ägarens SAM-ansökan eller åtagande för miljöersättning fram till att länsstyrelsen fattar beslut om utbetalning av stöd, normalt i september.

Sista sådatum 30 juni

Om du söker miljöersättning ska grödorna sås senast 30 juni.

Växtodlingsplan

Om du söker ersättning för miljöskyddsåtgärder ska din växtodlingsplan ha kommit in till Länsstyrelsen senast 1 juli (eftersom 30 juni är en söndag i år). ■

Stallgödsellogistik

Den 28 mars fanns expertis på konsten att flytta och sprida flytgödsel samlade i Sandsjö Wårdshus. Ett femtontal lantbrukare hade hörsammat inbjudan till denna temadag. Det blev ett givande utbyte av information och erfarenheter.

Text: Thordis Samuelsson, telefon 036-39 51 94, e-post thordis.samuelsson@lansstyrelsen.se

Transport

En del av diskussionen handlade om när det lönar sig att transportera gödsel med tankbil istället för med traktor och tunna. Det är svårt att sätta en bestämd avståndsgrens. Val av metod är bland annat beroende av om gödseln ska transporteras i samband med spridning (till uppställd container) eller till en satellitbrunn under höst och vinter. I det första fallet måste arbetet organiseras så att mängden som sprids per timme stämmer överens med den mängd som kan transporteras till containern under samma tid. En tankbil måste ha gott om plats vid lastning och lossning och ha hyfsade vägar att köra på, om det ska gå undan.

Johan Löfgren bidrog med slutsatser som man kan dra utifrån tidsstudier som gjorts för vallskörd. Där studerades samma moment som vid gödselkörning; lastning, transport och lossning. Det som höjer kostnaden är små fält (mycket dubbelkörning och vändningar), långa transportavstånd och dåliga vägar. När det gäller mark-

vägar är det ofta god lönsamhet i att höja standarden på dem, så att det går att köra fortare. Studierna som de här slutsatserna bygger på heter Effektiv grovfoderproduktion och rapporten kan man hitta på LRF:s webbplats.

Spridning

Christer Johansson diskuterade också kring spridningstekniken. Ska man transportera med traktor och tunna längre sträckor vill man ha en stor tunna och då blir det också tunga ekipage som ska ut på åkern. I vall kan man få både packnings- och slitskador. Genom att ha rätt typ av däck och justera lufttrycket kan man komma till rätta med en del. Packningen i alven beror däremot på hjullasten och den blir ofta för hög med de större tunnorna. Max 3 ton per hjul anses vara en gräns för att slippa alvpackning.

Om man vill räkna på lönsamheten för olika transport- och spridningsmetoder för den egna gödseln kan man använda sig av ett beräkningsverktyg som finns på Greppa Naringens webb-

plats, www.greppa.nu. Titta under fliken Stallgödsel och Värdera din stallgödsel. Efter att ha kryssat och fyllt i de egna förutsättningarna så får du fram ett värde på stallgödseln i kronor per ton. Värdet är priset på den växtnäring som finns i gödseln vid spridningstillfället minus kostnader för spridning, förluster och markpackning.

Pumpning

Det sista tankeväckande inslaget under dagen stod Hans-Gösta Jönsson från Astimac för. Han visade några olika anläggningar där man valt att placera ordinarie brunn eller en satellitbrunn en bit från gården och pumpa gödseln dit via permanenta ledningar. En sådan anläggning kostar förstås, men i vissa fall går den att räkna hem. Kan du bygga brunnen på en plats som gör att du får kortare körväg till fälten spar

du både diesel och tid för varje lass. En annan fördel med att ha brunnen en bit från gårdscentrum är att du slipper skita ner gårdsplanen vid gödselkörningen och att risken för olyckor med annat som rör sig på gårdsplanen minskar.

Fördjupning

För den som vill fördjupa sig ytterligare i gödselspridningens mysterier, eller annat som rör lantbruk, och som klarar att läsa danska finns en utmärkt webbsida, LandbrugsInfo www.lr.dk. Där finns bland annat något som heter FarmTest. Det är praktiska tester av teknik på alla möjliga områden inom lantbruket.

Under Husdyrgödning finns en rapport om Transport av gylle. Där visade sig avståndet för när transporten blir billigare med tankbil än med traktor och tunna ligga vid 5 km. ■

Mer pengar till Utvald miljö

Under våren har Jordbruksverket lagt upp en plan för hur alla pengar som är kvar i Landsbygdsprogrammet 2007-2013 ska nyttjas på bästa sätt och fullt ut. Därför har Jordbruksverket nu fördelat om pengar mellan länsstyrelser, inom åtgärder som rör miljöinvesteringar. För Länsstyrelsen i Jönköpings län innebär det omkring 10 miljoner extra inom nuvarande budget, pengar som kan satsas på olika miljöinsatser.

Text: Jennie Bengtsson, telefon 036-39 52 88, e-post jennie.bengtsson@lansstyrelsen.se

Utvald miljö är en möjlighet för markägare, lantbrukare och andra intresserade landsbygdsbor att söka ersättning med syfte att bevara och förstärka länets speciella natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Miljöinvesteringar

Miljöinvesteringar kan sökas enligt fasta kostnader eller enligt en fast ersättning. Det handlar bland annat om att anlägga våtmark, restaurera trädgårdsgård eller stenmur.

Vill du söka ersättning för en miljöinvestering ska du först kontakta Länsstyrelsen. Länsstyrelsen gör en bedömning om det finns möjlighet för dig att få ersättning. Om så är fallet skickar du in en ansökan tillsammans med en projektplan.

Ytterligare information

För mer information om Utvald miljö kontakta:

Lone Möller,
telefon 036-39 52 06

Leif Thörne (Våtmarker),
telefon 036-39 51 71

Ulrika Petersson,
telefon 036-39 51 36

Miljöinvesteringar enligt faktiska kostnader

Ersättningen är 90 % av faktiska kostnader, dock högst angiven hektarersättning.

Anläggning och restaurering av våtmarker
200 000 kronor/hektar

Damm som samlar fosfor
300 000 kronor/hektar

Restaurering av betesmarker och slåtterängar
40 000 kronor/hektar

Specialinsatser för landskapets natur- och kulturmiljövärden
100 000 kronor

Miljöinvesteringar enligt fast ersättning

Restaurering av överloppsbyggnader i odlingslandskapet
14 300 kronor/byggnad

Återuppbyggnad av trädgårdsgård i odlingslandskapet.
270 kronor/meter

Restaurering och återskapande av stenmur i odlingslandskapet
320 kronor/meter

Restaurering och återskapande av alléer i odlingslandskapet
2 300 kronor/träd

Restaurering av bevarandevärda eller svårbrukade åkermarker
13 500 kronor/hektar

Rensning av våtmarker
900 kronor/hektar

Reglerbar dränering
75 000 kronor

Informationskampanj om fossil åkermark

Det går att bedriva skogsbruk på fossil åkermark, eller fornåker som det står på kartan. Det är budskapet i ett Leader Linné-projekt där länsstyrelserna i Kronoberg och Jönköpings län, Skogsstyrelsen och skogsnäringen samverkat.

Text: Jenny Ameziane. **Kontakt:** Bo Annuswer, telefon: 036-39 50 40, e-post: bo.annuswer@lansstyrelsen.se

Stenhögarna berättar

Sten, sten och åter sten. Stenrika har småländska bönder alltid varit! Männskans mödosamma stretande med

stenen har pågått i årtusenden. Resultatet syns som högar av ihopsamlad sten. Dessa röjningsrösen är fornlämningar som berättar för oss idag om

Ibland är det svårt att skilja järnålderns gravar från röjningsrösen. Markus Boxe berättar för kursdeltagarna om graven han står på, som ligger i ett område med fossil åkermark. Alldeles infill låg boplatsen. Landskapet brukades ett par hundra år före Kristus.

hur människor odlat, bott och organiserat sitt landskap – från järnålderns bönder till 1800-talets torpare.

Bruka skogen och bevara fornlämningarna

Under det senaste året har en informationskampanj om fossil åkermark och skogsbruk pågått med kurser, seminarier, föredrag och framtagande av informationsmaterial. Målen är att öka kunskapen hos alla som kommer i kontakt med fossil åkermark, och visa hur skogen kan brukas samtidigt som fornlämningarna bevaras. En framgångsfaktor har varit att skogs- och kulturmiljösektor träffats över yrkesgränserna och diskuterat bland annat hur instruktioner i skogsbruket kan bli tydligare och hur informationsflöden kan förbättras. Dialogen har både ökat förståelsen mellan olika yrkesgrupper och förändrat attityder. ■

Är instruktionen som skogsmaskinföraren fått tillräckligt tydlig? Dialogen mellan olika yrkesgrupper har varit en viktig del av kurserna i Leaderprojektet.

För dig som vill veta mer finns:

Faktablad om skogliga åtgärder

Planerar du för skogliga åtgärder i fossil åkermark med röjningsrösen? Du ska alltid ta reda på om en fornlämning berörs innan arbetet påbörjas. Länsstyrelserna i Götaland och Skogsstyrelsen står bakom ett gemensamt faktablad med praktiska råd. Faktabladet finns att ladda ner på Länsstyrelsen i Kronobergs läns webbplats, www.lansstyrelsen.se/kronoberg/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/skogens-kulturarv.

Kontakta alltid Länsstyrelsens kulturmiljöenhet om du är osäker på vad som gäller.

Broschyr om fossil åkermark

Broschyren Fossil åkermark i Småland har alla markägare på landsbygden i Kronobergs och Jönköpings län fått i brevlådan. Den finns också på Länsstyrelsen i Kronobergs läns webbplats, www.lansstyrelsen.se/kronoberg/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/skogens-kulturarv

Leader Linné

Leader Linné omfattar Värnamo kommun i Jönköpings län och Alvesta, Ljungby, Markaryds, Växjö och Älmhults kommuner i Kronobergs län.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Trädgårdstips i försommartider

Efter en sen vår blir övergången till sommar kort och snabb. Det finns mycket att göra i trädgården och vi vill gärna få det färdigt på en gång. Här kommer lite små tips som kan ge dig bättre lön för din odlarmöda.

Text: Magnus Engstedt, telefon 036-39 51 93, e post magnus.engstedt@lansstyrelsen.se

Gräsmattan

Efter vinterns härjningar kan gräsmattan se lite skamfilad ut. Har du inte gjort det ännu kan en mossrivning fortfarande löna sig. En vanlig rotor-klippare med speciell rotor för rivjärn gör ett fantastiskt jobb. Ju senare du gör det desto högre ställer du klipparen. Efter räfsning kan du sprida dressingsand som räfsas ut. Denna sand jämnar ut håligheter i gräsmattan. Glöm inte gräsmattegödsel så att du får igång växten ordentligt. Vattna om inte det kommer naturligt.

Tyvärr finns det ingen genväg. Gräsmattan som ska tåla slitage och se snygg ut måste växa och klippas regelbundet. Har du väldigt mycket ogräs som tusensköna, groblad, revsmörblomma, hönsarv och brunört kan du hålla ner dessa genom att klippa gräset på betydligt högre nivå. Gräset stjäl ljus från ogräsen som får mindre konkurrensförmåga.

Köksväxtlandet

Om jorden fortfarande är för kall för vårbruk kan du påskynda uppvärmingen

med en fiberduk. Låt den ligga på några veckor så kan du sätta potatis och göra dina sådder med betydligt bättre resultat. Dessutom behöver du inte ha dåligt samvete under denna tid!

När sådden är klar bör du täcka landet igen. Det påskyndar utveckling högst avsevärt. Det påskyndar också uppkomsten av ogräs. Glöm inte att rensa landet. Det som göms i snö kommer ju upp i tö som bekant.

Jordgubbar som du täcker från 1 april fram till begynnande blom tidigarelägger du 10 dagar. Med fördel kan du ha väven över hela vintern. Det skyddar plantorna mot utvintring samtidigt som du vinner ytterligare en vecka!

Glöm inte att ha fiberduken i beredskap under blomningen ifall den bedrägliga nattfrosten slår till. Under dagtid bör den tas av för att inte du ska få mögliga bär.

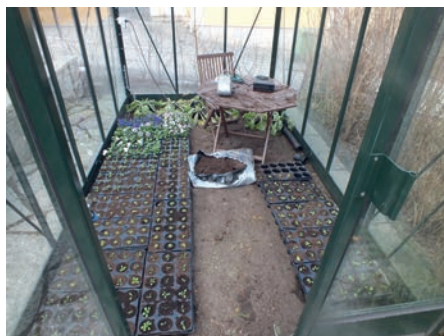
Rosenrabatterna

Förhoppningsvis har inte dina rosor gått ut i vinter. Tidig kupning och täckning med granris skyddar dem. Det är nu hög tid att klippa rosorna. Du kan beskära ganska hårt. Skär vid utåtriktade knoppar. Ju hårdare du beskär desto större men färre blommor får du. Dessutom förnygrar du buskarna på ett bättre sätt.

Det är inte bara vi som älskar rosor. Rosor angrips av många insekter. Det är bladlus, stritar, steklar och spinnkvalster. Det finns inte många effektiva medel att använda i hemträdgården och jag brukar sällan rekommendera behandling. Men just rosor, plommon och svarta vinbär kan behöva bekämpas speciellt mot bladlöss. Det finns ett effektivt medel som heter Calypso och som kan köpas i en välsorterad Garden-Center.

Växthuset

Ett växthus kan man ha stor glädje av. Själv sätter jag in bilens kupévärmare redan i början av april. Det möjliggör tidig inkrukning av frösädder av sommarblommor och tomatplantor. Glöm bara inte att öppna takfönsterna när du lämnar hemmet på morgonen. Även om det är mulet när du lämnar räcker det med en timma full sol för att bränna plantorna.

Använd gärna växthuset till att dra upp grönsaksplantor i pluggbrätten. De är lätta att senare plantera ut. Då slipper du jobbig ogrärensning som annars blir en plåga om du sår direkt på friland.

Avhärda utplanteringsväxter

Utplanteringsväxter som Petunia, Tagetes, Fuchsia, Flitiga Lisa och Hängpelargoner kommer från växthusmiljö när du köper dem. Sådana måste avhärdas innan du planterar ut dem i rabatterna runt huset eller hänger dem som amplar. Låt dem stå kruktätt i skyddat läge nära någon husvägg under några dagar. Bäst är om de redan är avhärdade när du köper dem. Fråga din trädgårdsmästare.

Köksväxter som är uppdragna inomhus är lika känsliga för låga nattetemperaturer. Kålplantor reagerar tvärt genom att bli alldeles blåvioletter i färgen. Låga temperaturer gör att plantorna får svårt att ta upp fosfor, vilket ger dessa typiska symptom. En fiberduk skyddar bra mot låga nattetemperaturer. ■

Svensk mat – ett hett ämne internationellt

Intresset för nordisk och svensk mat är riktigt stort internationellt. VisitSweden deltar i flera satsningar för att lansera svensk mat under devisen Try Swedish!

Text: Monika Gustafsson, telefon 036-39 51 89, e-post monika.y.gustafsson@lansstyrelsen.se

Swedish Design Goes Milan

Årets viktigaste designevenemang är designveckan i Milano i april. Dit kommer över 100 000 besökare varav många är inköpare och arkitekter. Sverige deltar med paviljongen Swedish Design Goes Milan där man speglar svensk inredning och svensk design genom fyra årstider. Det är VisitSweden och Möbelriket som har tagit initiativet till deltagandet. Bland utställarna finns Träregion Småland, som är en särskild satsning med målet att Småland år 2020 ska vara en ledande träregion i Europa ”Wood – the heart of Småland”.

Förutom design visar man naturligtvis upp kultur och svensk mat. Den uppmärksammade restaurangen Swedish Brasserie Björk bjuder på maten i paviljongen. Swedish Brasserie Björk är den första svenska restaurangen i Italien. I juni öppnar man ytterligare ett ställe, Björk Side Store, i Milano.

World Food Travel Summit 2013

Göteborg, förra årets Matlandet-

huvudstad, blir värd för en världskongress om matturism i september. Kongressen äger rum på Clarion Hotel Post den 21-24 september. Temat är, ”The New Wave in Food Tourism”, den nya vågen inom måltidsturism. Till kongressen kommer 600 delegater från hela världen för att träffas, bli inspirerade och knyta värdefulla kontakter. Kongressen är öppen för alla med koppling till mat, dryck, turism och boende. Den ska visa på kommande trender och förväntningar inför framtiden för näringen. Programmet innehåller ett stort utbud av korta seminarier och tillfälle till speed-dating. Under måndag-tisdag kan man också strosa runt bland B2B-utställningar (business to business). Erik Wolf, grundare och ansvarig för World Food Travel Association, lyfter särskilt fram att ”Sverige är en ny spännande destination för matintresserade resenärer och än så länge ganska okänd i världen, trots det smärkrika utbudet”. Det blir det ändring på i september! ■

Hur bygger vi en gastronomisk region av Småland?

Vad gör våra råvaror unika? Hur kan vi bygga mervärde kring dem? Hur får vi gastronomi och turism att gå hand i hand? Det var några av de frågor som vi lyfte under en eftermiddag med fokus på Smakrika Småland - Det goda livet.

Text: Monika Gustafsson, telefon 036-39 51 89, e-post monika.y.gustafsson@lansstyrelsen.se

Terroir

Det vi vill bidra till är att skapa lönsamhet och bygga vårt varumärke utifrån förutsättningarna i Småland. Ska vi kunna synliggöra vårt kulturarv behöver vi repetera vår historia, se på utvecklingen av våra råvaror och vad de har betytt för våra måltider och traditioner. Vi inledde eftermiddagen med att lyssna till Odd Nygård, som förklarade begreppet terroir. Ordet är hämtat från vinsammanhang. Där kopplar man det till en bestämd region (tänk Champagne). Väsentliga egenskaper för hur vinet upplevs är markens egenskaper, förekomst av mineraler, klimatförhållanden, druvans egenskaper och framställningsprocessen. Hur ska vi använda naturen i Småland för att kunna definiera terroir? Som exempel under seminariet utgick vi ifrån Vätterröding. Det unika är att det är en genetiskt isolerad art en så kallad ishavsurelik. Terroir skulle kunna skapas kring rödingen, *Salvelinus umbla*, om man kan saluföra den under ett geografiskt namn, Vätterröding.

Vild vätterröding

En förstudie som nyligen genomförts av Svenska Yrkesfiskarens Centralförbund skulle besvara frågan; ”Kan en måltid av vildfångad röding från Vättern bli en sådan exklusiv upplevelse att konsumenten vill betala mer för den rödingen än för en odlad röding från Sverige eller från en annan del av världen?”. I förstudien har yrkesfiskarna runt Vättern intervjuat för att få reda på intresset för att fiska röding och i så fall när på året. Ett urval av restauratörerna på ”finkrogarna” i närområdet har också blivit intervjuade. De är mycket positiva till att få den vildfångade rödingen på menyn, eftersom den upplevs som en högkvalitativ vara. Adam Johansson från Fiskeenheten på Länsstyrelsen besvarade de frågor som fanns kring de hänsyn och hinder som man behöver uppmärksamma, till exempel om hot, miljögifter och kostrekommendationer.

Gastronomisk region

Södertörns Högskola bedriver olika

forskningsarbeten bland annat med fokus på landsbygdsutveckling. Paulina Rytkönen förmedlade resultat från forskningen kring hur man bygger upp gastronomiska regioner. Syftet med att bygga en gastronomisk region kan man dela upp i fyra väsentliga delar: bygga varumärke, främja innovationsprocesser, främja ömsesidiga nyttor för inblandade aktörer (agglomerationseffekter) och långsiktig tillväxt, det vill säga ökade intäkter i både befintliga och nya företag.

Samverkan

Det vi nu har påbörjat finns det förutsättningar att gå vidare med. För att vara uppdaterade kommer vi tillsammans att följa det diskussions- och förankringsarbete som ska pågå under maj-oktober inom sex regioner: Västra Götaland, Jämtland, Östergötland, Gotland, Skåne och Norrbotten, i ett samarbete mellan Södertörns Högskola, Restaurangakademien och LRF Riks.

"En gastronomisk region är en plattform, regional organisation/struktur, för att samla regionens marknadsföringsinsatser och kundkommunikation, samt etablera samarbete mellan livsmedelsproducenter, lantbrukare, hantverkare, restaurang- och turistnäringen och offentlig sektor och för att utifrån regionens unika naturgivna attribut och kulturhistoria främja tillväxt för samtliga ekonomiska aktörer inom en region", enligt Paulina Rytkönen, docent i ekonomisk historia vid Södertörns högskola, samt ansvarig för ämnet Måltidskunskap.

>> Vilken minnesvärd måltid kan vi bjuda besökaren i Småland på?

Foto: Smålandsbilder

Pilgrimsfalken är en art vars boplatser utsätts för plundring. Foto: Lars Petersson.

Öppet öga

Varje år sker ett antal brott som omfattar djur och växter. Handel med djur och växter är en lönsam affär som omsätter stora belopp. Det rör sig exempelvis om skjutna rovfåglar som stoppas upp, om äggsamling från vilda fåglar, fridlysta växter som grävs upp eller handel med sådana arter som är förbjudna att föra in i landet.

Text: Jens Mattsson, telefon 036-39 50 30, e-post jens.mattsson@lansstyrelsen.se

Under 2013 kommer länsstyrelserna att tillsammans med Polisen rikta extra uppmärksamhet mot faunakriminalitet. Kriminaliteten är tyvärr omfattande och det är en svår uppgift för myndigheter att bevaka alla arter som utsätts för faunakriminalitet. Allmänhetens insats är mycket värdefull och vi behöver din hjälp. Misstänker du att ett brott pågår vid exempelvis ett rovfågelsbo - kontakta då Polisen på telefonnummer 114 14. Gäller det en riksomfattande verksamhet kan du skicka e-post till fipo.miljobrott@polisen.se

Öppet öga är en informationskampanj som Länsstyrelsen i Jönköping och flera andra av landets länsstyrelser utformat gemensamt. Med kampanjen vill vi sprida kunskap om vad som är tillåtet och vad som är förbjudet att göra i naturen. Du kan läsa om detta i den folder som tagits fram och som du kan ladda ner på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping.

För mer information kontakta Mari-Janne Möller, telefon 036-39 52 29 Jens Mattsson, telefon 036-39 50 30. ■

Hur märker jag mina djur rätt?

Text: Pernilla Ardholt, telefon 036-39 52 09, e-post pernilla.ardholt@lansstyrelsen.se

Nötkreatur

Nötkreatur ska vara märkta med gula så kallade SE-brickor. SE-brickor innebär att öronbrickan är förtryckt med landsbeteckning, ditt produktionsplatsnummer, djurets individnummer och en kontrollsiffra. Kalven ska märkas senast 20 dagar efter födseln med två brickor, alltså ett märke i varje öra. Du kan välja om djuret ska ha en stor bricka i varje öra eller om det ska ha en stor bricka i ena örat och en liten bricka i det andra örat.

Djurets individnummer tillsammans med produktionsplatsnumret och kontrollsiffran blir ett unikt nummer för individen. Det nummer som kalven får i sin födelsebesättning ska följa djuret hela livet. Två eller flera djur från samma besättning får inte märkas med samma individnummer, utan numret ska vara unikt för varje individ.

Olika typer av brickor

- **Originalbricka** är den bricka som beställs till kalven och som kalven märks med i sin födelsebesättning.
- **Ersättningsbricka.** Om djuret tappar en bricka ska man beställa en ny bricka med alla förtryckta uppgifter på, det vill säga landsbeteckning, produktionsplatsnummer,

Det här djuret har en stor bricka i ett öra och en mindre bricka i det andra örat. Djuret har en godkänd märkning. Kötttraser kan ibland bli väldigt håriga i öronen och det kan vara svårt att se den lilla brickan. Det kan då vara en fördel att märka med stora brickor i båda öronen.

individnummer och kontrollsiffra. Denna bricka kallas ersättningsbricka och är en kopia av djurets originalbricka.

- **Reservbrickan** är förtryckt med ditt produktionsplatsnummer och man skriver djurets individnummer och kontrollsiffra för hand. Den får endast användas i kombination med en originalbricka eller ersättningsbricka. Reservbrickan kan endast användas till djur som är födda i den egna besättningen, då dessa brickor är förtryckta med det egna produktionsplatsnumret.

Ta för vana att se över djurens öronbrickor innan och efter betesperioden och beställ brickor och märk djuren om det skulle fattas någon bricka. Reglerna vid en kontroll avseende bristande märkning har skärpts, omärkta djur och flera djur med bara en bricka leder till avdrag. Det är bra att skapa en rutin över djurens märkning för att undvika tvärvillkorssanktion.

Bra att tänka på:

- Säljs kalven innan 20 dagars ålder måste kalven märkas innan den lämnar födelsebesättningen.
- Byt ut originalbrickan till en ersättningsbricka om den är så sliten att den är oläslig.
- Beställ ersättningsbrickor så fort som möjligt när du upptäcker att ett djur har tappat en bricka. Var observant så inga djur saknar märkning!
- Köper du in djur från andra besättningar kan du inte använda reservbrickor om de skulle tappa en bricka utan du måste beställa en ersättningsbricka.

- Rekryterar du från den egna besättningen är det bra att ha några reservbrickor hemma i lager ifall något av djuren skulle tappa en bricka.

Får och getter

Till får och getter finns det en större valmöjlighet när det gäller vilka brickor du kan märka djuren med. Brickorna finns i olika fabrikat och man kan också välja färg på brickan.

Den vanligaste typen är en plastbricka (som är en mindre variant av den som används till nötkreatur) eller en bygelbricka i aluminium eller plast. På plastbrickan finns landsbeteckning, produktionsplatsnummer och djurets individnummer tryckt på båda sidor av brickan. På bygelbrickan är landsbeteckning och produktionsplatsnummer tryckt på ena sidan och djurets individnummer på den andra sidan av brickan.

Får kan märkas med olika fabrikat av öronmärken, här ett bygelmärke i metall i ena örat och en plastbricka i det andra örat. Djuret har en godkänd märkning.

- Djur som är födda innan den 9 juli 2005 behöver inte märkas förrän de lämnar produktionsplatsen där de är födda. Säljs djuret till liv ska det märkas med två brickor, ett i varje öra. Levereras djuret till slakt räcker det med en bricka i det ena örat. Brickan ska vara förtryckt med landsbeteckning och produktionsplatsnummer. Individnummer är frivilligt för denna grupp av djur.
- Djur födda efter den 9 juli 2005 ska märkas senast 6 månader efter dess födelse. Om djuret ska lämna födelsebesättningen innan 6 månaders ålder måste det märkas innan det lämnar besättningen.

Är djuret avsett att levereras till slakt innan det är 12 månader räcker det med att märka djuret med en bricka i ett öra. Brickan ska vara förtryckt med landsbeteckning och produktionsplatsnummer. Individnummer är frivilligt om djuret är avsett för slakt innan 12 månaders ålder.

Är djuret avsett att leva längre än 12 månader (livdjur) ska de märkas med två brickor, en i varje öra. Detta gäller även för djur avsedda för slakt som blir äldre än 12 månader. Brickan ska vara förtryckt med landsbeteckning, produktionsplatsnummer och individnummer. Djurets individnummer i kombination med produktionsplatsnumret blir ett unikt nummer för individen och ska följa djuret livet ut. Du

får tidigast efter 20 år återanvända samma individnummer igen.

Under rubriken nötkreatur kan du läsa mer om olika typer av brickor och bra att tänka på.

Här har ett originalmärke ersatts av en reservbricka, djuret har en godkänd märkning så länge reservbrickan finns i kombination med en originalbricka eller en ersättningsbricka. Detta gäller även för nötkreatur.

Grisar

Grisar behöver inte märkas förrän de lämnar den produktionsplats de är födda på. De ska märkas med antingen en plastbricka i örat eller en tatuering på bogen eller halsen. Både öronbrickan och tatueringen ska innehålla landsbeteckning och produktionsplatsnummer från födelsebesättningen. Individnummer på plastbrickan är frivilligt. Tappar grisen sin öronbricka ska man snarast beställa en ny ersättningsbricka med samma uppgifter som på originalbrickan. ■

Kommande aktiviteter

OBS. I kursbladet som skickades ut i april är e-postadressen till kursanmälan fel. Rätt adress är kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se.

VÅRD OCH RESTAURERING AV STENMURAR

Kursen består av två träffar där den första hölls i april. Det går dock bra att i mån av plats delta i den andra träffen, då vi i fält tittar på stenmurar och har ett praktiskt moment med att återställa en skadad stenmur. Kursledare är Kjell Gustafsson, Ängagårdets Natur och Kultur.

Fältträffen hålls klockan 17.00 - cirka 21.30 vid alla tillfällen. Ta med eget fika.

- Måndagen den 13 maj i trakten av Värnamo.
- Tisdagen den 14 maj i trakten av Hult.
- Tisdagen den 28 maj i trakten av Vrigstad-Sävsjö.
- Onsdagen den 29 maj i trakten av Jönköping, västerut.

Kursavgift för den andra träffen är 100 kronor (inklusive moms) och betalas på plats. Anmäl dig senast tre dagar före respektive kurstillfälle till Lennart Persson, telefon 036-39 50 69 eller via e-post till kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se

EKOLOGISK ODLING OCH MILJÖVÄNLIG ELPRODUKTION

Ekologiska Lantbrukarna bjuder in till fältvandring hos Mats Svensson, Flisby Prästgård tisdagen den 21 maj klockan 18.30. Växtodlingsrådgivare Stina Petersson guidar i årets grödor och Länsstyrelsen berättar utifrån gårdens solcellsanläggning om småskalig elproduktion. Lantmännen bjuder på fika.

EN KVÄLL OM BETESMARKER OCH BETANDE DJUR

Välkommen till Lena och Ingemar Ahnstedt, Häggatorp, Ekhamra utanför Sävsjö torsdag 23 maj. Ute på gårdens marker kan du vandra runt bland följande stationer.

- Stängsling i praktiken. Poda Stängsel från Bottnaryd.
- Djurtillsyn under betesperioden. Länsstyrelsen.
- Lamm på bete. Birgit Fag, Hushållningsällskapet.
- Nötkreatur på bete. Sanna Soleskog, agronom och mjölkbonde.
- Regelverk och kontroll - undvik de vanligaste felen. Länsstyrelsen
- Natur- och kulturvärden och skötsel av naturbetesmarker. Länsstyrelsen.

Vi finns på plats mellan klockan 16 och 21. Fika finns att köpa. Anmäl dig senast den 16 maj till Britta Lidberg på telefon 036-39 54 07 eller via e-post till kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se.

FÅR PÅ BETE

Birgit Fag, Hushållningssällskapet berättar om vad som är viktigt att tänka på för att hålla bra tillväxt och djurhälsa under betessäsongen. Britta Lidberg från Länsstyrelsen visar hur vi röjer rätt och bevarar mångfalden i våra betesmarker.

- **Tisdagen den 4 juni klockan 18.30 hos Anna och Erik Thorén, Ulås, Värnamo.** Här finns 40 tackor av köttorskorsning. Nytt fårstall byggt 2010.
- **Måndagen den 10 juni klockan 18.30 hos Inger och Jan Lundberg, Topperyd, Nässjö.** Här finns 25 Oxford Down och 40 gotlandstackor. Fårstallet är en koladugård som byggdes om 2010.

Ta med fikakorg! Vill du ha vägbeskrivning, kontakta Britta Lidberg, telefon 036-39 54 07.

NÖT PÅ BETE

Sanna Soleskog, agronom och mjölkbonde, diskuterar hantering av nötkreatur och betesplanering. Britta Lidberg, Länsstyrelsen visar hur man röjer i betesmarker för att gynna produktion och den biologiska mångfalden.

- **Måndagen den 3 juni klockan 18.30 hos Göran Johansson och Helena Jonsson, Galtås, Tranås.** Här bedrivs Herefordavel med cirka 70 moderdjur. Se www.galtashereford.se
- **Tisdagen den 11 juni klockan 18.30 hos Veine Nykvist, Fageräng, Stockaryd.** Förutom betesmarker passar vi på att titta på den nybyggda ladugården med plats för 40 dikor.

Ta med fikakorg! Vill du ha vägbeskrivning, kontakta Britta Lidberg, telefon 036-39 54 07.

UTVECKLINGSGRUPPER – ETT SÄTT ATT FÅ STORLEKSFÖRDELAR UTAN ATT BLI STÖRRE

Projektet Moderna köttföretag erbjuder subventionerad rådgivning på gårdsnivå för grupper av lantbrukare som vill samarbeta om kompetensutveckling. Satsningen vänder sig till nöt- och lammköttproducenter i Jönköpings län.

Läs mer på LRF:s webbplats www.lrf.se/jonkoping eller kontakta Pernilla Salevid, e-post pernilla.salevid@lrf.se.

FLER MARMORERADE MJÖLKRASSTUTAR FRÅN SMÅLAND

Marmorerat kött ger en hög ätkvalité genom ökad smak och saftighet. Betande stutar ger en miljösamt köttproduktion och ett vackert småländskt landskap. Projektet Moderna köttföretag bjuder in till en inspirations- och marknadsdag kring mjölkkrasstutar.

Tisdag 14 maj klockan 9.30 – 16 i Myresjö.

Anmälan och mer information finns på LRF:s webbplats, www.lrf.se/jonkoping.

Kontakt Pernilla Salevid,
e-post pernilla.salevid@lrf.se.

FÄLTVANDRING DAMMAR OCH VÅTMARKER

Vi diskuterar placering, syfte, utformning, framtida skötsel samt villkor för investeringsstöd och skötselersättning.

- **Torsdagen den 30 maj hos Fredrik Solgesjö, Mellby, Eksjö.** Samling vid Mellby kyrka klockan 18.00.
- **Tisdagen den 4 juni hos Åsa och Lars Danieleson, Östergården, Lekeryd** och senare samma kväll hos Uno Ylenstrand, Hässlarp. Samling klockan 18.00 på Östergården.

Ta med fikakorg!
För vägbeskrivning kontakta Leif Thörne, telefon 070-830 22 11 eller Lone Möller, telefon 070-345 90 02.

SLÅTTERÄNGAR OCH ÄNGSSKÖTSEL

Vi vill uppmärksamma nyttan av och glädjen i att sköta en slåtteräng och bjuder därför in till aktiviteter med slåtterängstema.

- **Blomstervandring.** Börsebo, Hjeltevad hos Sven-Erik Johansson. Måndagen den 24 juni klockan 18.00.
- **Blomstervandring.** Holmen, Habo hos Mikael och Liisa Norén. Torsdagen den 27 juni klockan 18.00.
- **Slätterkurs.** Holmen, Habo hos Mikael och Liisa Norén. Onsdagen den 17 juli klockan 09.00 - 15.30.
- **Blomstervandring.** Västra Fagerhult, Nässjö hos Rune Gustavsson och Inger Rönnquist. Tisdagen den 25 juni klockan 18.00.
- **Slättergille** i början av augusti om intresse finns. Västra Fagerhult, Nässjö hos Rune Gustavsson och Inger Rönnquist
- **Blomstervandring i kulturresevatet Högarp.** Onsdagen den 26 juni klockan 18.00.

Ta med fika/matsäck, fältkläder och gärna lie till slätterkurs och gille.

Anmälan behövs bara till slätterkurs och gille, senast den 15 juli till Lone Möller, telefon 036-39 52 06 eller via e-post till kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se

Europeiska jordbruksfonden för
Landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Tävling

Vad föreställer bilden, och vad användes föremålet till?

Svara rätt och vinn boken ”Handbok för köksträdgården” av Lena Israelsson.

Återigen tackar vi Sixten Isaksson, Uppebo, Hillerstorp för bidraget!

Skicka ditt svar till: Länsstyrelsen i Jönköpings län, Landsbygdsavdelningen, 551 86 Jönköping. Märk kuvertet ”Tävling”. Du kan även skicka ditt svar via e-post till thordis.samuelsson@lansstyrelsen.se (ange ”tävling” i ämnesraden). Vi vill ha ditt svar senast den 11 juni.

Bilden i förra numrets tävling föreställde ett skränkträ som användes för att justera lien. Vinnare är Bengt Hjalmarsson, Nässja, Skillingaryd. Grattis! Vinsten kommer på posten. ■

POSTENS GRUPPREKLAM TILL JORDBRUKARE

Kommande aktiviteter

Du missar väl inte vårens och sommarens aktiviteter.

- Vård och restaurering av stenmurar
- Ekologisk odling och miljövänlig elproduktion
- En kväll om betesmarker och betande djur
- Utvecklingsgrupper – ett sätt att få storleksfördelar utan att bli större
- Fler marmorerade mjölkkrasstutar från Småland
- Anläggning av dammar och våtmarker - fältvandring
- Slätterängar och ängsskötsel

Du kan läsa mer om de olika aktiviteterna på sidorna 32-34.

**OBS. I kursbladet som skickades ut i april är e-postadressen till kursanmälan fel.
Rätt adress är kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se.**

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden